

A Siroki díj (vándorserleg) eddigi tulajdonosai

1993 Péter Géza
1994 Ballagó Emánuel
1995 Virágh Dezső
1996 Laskay Sándor
1997 Vas Sándor
1998 Tóth Sándor
2001 Lakó Antal
2002 Gere Géza
2004 Diószeghy Sándor
2005 Soós János
2006 (Dogosi Károly jelölt, elhalálozott)
2008 Makai Pál
2011 Pócsi Béla
2012 Pállinkás György
2013 Maróti Béla
2014 Paraszka János
2015 Lipták József
2016 Kerek László
2017 Kertész Dezső
2018 Gergáczy Imre
2019 Fülöp János
2021 Dr. Fekete Csaba
2022 Dr. Vörös Zéta András
2023 Papp László és Papp István

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY

IDŐSZAKI KIADVÁNYA

49. SZÁM

2024 JANUÁR-MÁRCIUS

IMPRESSZUM**SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY IDŐSZAKI KIADVÁNYA**

MEGJELENIK: negyedévente

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: az alapítvány elnöke és kuratóriumi tagjai

A kuratórium elnöke: Varga Sándor
 A kuratórium tagjai: Küzmös Csaba
 Lakó Antal
 Vajó Sándor
 Virágh Dezső

LEVELEZÉSI CÍM: Varga Sándor Nyírtura, Rózsa u. 10. 4532

EMAIL CÍM: vargasa@freemail.huHONLAP: www.sirokialapitvany.hu

ADÓSZÁMUNK: 18044861-1-15

szerették a rögös túrót és a vízre szórt szárított tuskés bolharákat. A túrót 1 hét után már el is hagytam, harmadik héttől pedig fokozatosan átálltam a nevelőtakarmányra, és ha tudtam, akkor békalencsét is gyűjtöttem számukra, melyet mindig mohón fogyasztottak el. A kisécek gyorsan fejlődtek, a 9 mm-es zárt gyűrűvel való gyűrűzést már 3 hetes koruk betöltése előtt meg kell ejtenem. A fiatal récék 7 hetes koruk környékén pedig már röpképesek voltak. Az ivarokat az egyforma színezet és mintázat miatt nem volt egyszerű megkülönböztetni. Némi megfigyelés és vizsgálódás után azonban észrevehető volt, hogy a fiatal gácsérok nagyobbak, fejük markánsabb, szárnytükrük pedig fekete, rozsdaszínű szegéllyel. A fiatal tojók a gácséroknál kisebb termetűek, fejük is kisebb azokénál, valamint szárnytükrük is jóval mattabb, inkább barnás színezetű halvány szegéllyel. Később a tojók szorultság esetén jellegzetes tojóhangot (rekedtes hápogás) hallattak, míg a gácsérok teljesen némának bizonyultak. Az 5 felnőtt fiókából végül 3 elegáns gácsér és 2 szép tojó lett. Származása révén nagyon szélsőséges, zord időjárási viszonyokhoz szokott madár, így a mi teleink (pláne a mostani egyre enyhébbek) meg sem kottyannak neki, minden gond nélkül átvészeli azt. Így volt ez az öreg párral és szaporulatával is. Jégmentes vízfelületet biztosítottam számukra, így a védőházat fel sem keresték. Keményebb hidegben pedig előszeretettel tartózkodtak a sekély parti zónában a vízben állva pihentek.

Minden víziszárnyas kedvelőnek nagyon ajánlom ezt a színben ugyan nem színpompás, de mégis ritka, különleges és érdeklődő természetű, barátságos récefajt. A faj fenntartásának érdekében mindenképpen szükség van eredményes tenyésztésekre, hogy a minél szélesebb genetikai változatossággal biztosítani tudjuk a faj fogságban való fennmaradását. Ebben a változó világban soha nem tudhatjuk, mikor válik a fogságban tartott populáció értékes, fajmegmentő bázissá!

Nemes Imre

25 napos kotlás után valamennyi fióká napvilágot látott és egy napos fészkekben tartózkodás után a kelést követő reggelen a tojó le is vezette a fiókákat a fészkekből. Mivel a madárkertben más fajok is tartózkodtak és mivel a veszteségeket mindenképpen el akartam kerülni, így a tojót a fiókákkal együtt egy külön nevelőketrecben helyeztem el. A kiskacsák egyébként nagyon robusztusak, életerősök és vastag pihetollazatot viselnek. Vastag pihruhájuk miatt nagyon hasonlítanak a pehelyréce-fiókákra. Eredeti élőhelyükön a dús pihetollazatra mindenképpen szükségük is van, mert csak ez tudja megvédeni őket a szigetekeken uralkodó zord, viszontagságos időjárási körülményektől.



Mivel az evolúció felvértezte a faj kicsinyeit a hideggel szemben, így az áprilisban kikelő és a tojóval együtt egy külön nevelőketrecben elhelyezett kiskacsákra fűteni nem kellett. A nevelőketrecük a szabad ég alatt volt elhelyezve. 3 oldalról és részben felülről azonban védett volt, de ami a legfontosabb, hogy rácsos részével keletre volt fordítva. Így a leghidegebb órákban a felkelő Nap sugarai hamar felmelegítették a kicsiket. A kiskacsák alaptakarmánya UNI (Purina) 2 mm-es granulált víziszárnyas-indítótáp volt. Azonban kifejezetten

Tisztelt Madárbarát!

Alapítványunk életében új időszak köszönt be. 2023 decemberében elhunyt Siroki Ágnes, Siroki Zoltán középső lánya. Alig telt el két hónap, Dienesné Siroki Hedvig, a legidősebb leány is eltávozott közülünk. Ez okból Alapítványunk alapító nélkül maradt. Az alapítványok esetében, habár a tényleges munkát a kuratórium végzi, élén a kuratórium elnökével, az alapítói jogok gyakorlója, értelemszerűen az alapító. Ő jelöli ki a kuratórium tagjait, dönt az alapítvány sorsáról. A kuratórium felvette a kapcsolatot a Fővárosi Törvényszékkel, és kezdeményezzük az alapítói okok kuratóriumra való átruházását.

Célunk, hogy Alapítványunk a továbbiakban is zavartalanul végezhesse munkáját, ápolja Siroki Zoltán emlékét, tájékoztasson a hazai díszmadaras életéről, alapítványi munkánkról a jövőben is.

A magyar díszmadártenyésztés talán legnagyobb elismerését, a Siroki-díjat a következő években is fontosnak tartjuk megőrizni, a díjazás gyakorlatát tovább vinni.

Kiadványunk 13. évfolyamának első számát ajánljuk figyelmébe, kedves Madárbarát.

Folytatjuk Siroki Zoltán, 1972-ben megjelent írását a szarkapintyekről, mely cikkből még a következő számokba is jut. Ismét egy nagyszerű tenyésztői beszámolót talál az Olvasó e kiadványunkban is. Nemes Imre, hazánk egyik legjelentősebb, legtapasztaltabb víziszárnyas tenyésztője egy különösen ritka és érdekes récefaj tenyésztésének tapasztalatait ossza meg velünk.

Várjuk hasonló írásaikat a hazánkban ritkán tartott díszmadárfajok tartásáról és tenyésztéséről a továbbiakban is.

VÁLOGATÁS SIROKI ZOLTÁN ISMERETTERJESZTŐ ÍRÁSAIBÓL 49. RÉSZ

A szarkapintyek (*Spermestes sp.*) (folytatás)

Némi aggodalommal figyeltük a szarkapintyek tevékenységét, mert ismerve komisz természetüket, féltünk, hogy komolyabb rendbontás lesz. Azonban semmi különös nem történt.

Mivel a lakótársaknak módjukban állt kitérni a szarkapintyek elől, szépen megfértek. Kiválasztottak egy magasra akasztott iszalagindából készített fészket és abban építkeztek. A költés simán ment, évente kétszer költöttek, a kirepült fiókák száma 3-5 volt. A tojások tiszta fehérek. Kotlási idő 12 nap, a fiókák 3 hetes korukban repülnek ki, de még sokáig visszatérnek a fészkebe főleg éjszakára. A kirepülés fontos családi esemény. Az öregek ilyenkor módfelett izgatottak és iparkodnak csemetéiket a fészkebe visszacsalogatni, mintha „tudnák”, mennyi veszedelem fenyegeti a még gyámolatlan kicsinyeket a külvilágban.

A szarkapintyfiókák kirepülések (ez valamennyi szarkapintyfajra vonatkozik) felül sötétebb, alul világosabb barna színűek. A színeződés négy hetes korban megindul, és hónapokig elhúzódhat.

A kis szarkapinty nem csak volierben, hanem kalitkában is eredményesen költ. Az utóbbi években állandó tagja több hazai madárkedvelő állományának, és eredményesen szaporodnak is. 1970-ben magam is beszereztem két párat. Az egyiket egy 100 x 50 x 60 cm nagyságú kalitkában, egy pár sirálykával egyetemben helyeztem el, a másikat kerti volierünkben szabadon eresztem. A társaság 10 szővőmadárból, egy pár sirálykából, egy pár rizspintyből, és egy pár hegyesfarkú amadinából állt. A kalitka előnye, hogy a pár egyedül van (a sirályka nem számít), így zavartalanul költhetnek, a lágyelességgel való ellátás sem jelent problémát. Fészkelőalkalmatosságnak elől nyitott faodúkat akasztottam fel. Mindkét pár a nyár folyamán kétszer költött. Az eredmény 21 kirepült fióka volt. Ez évben (1971) ismét mindkét pár költött, eredmény 18 fiatal. A volierben költő párnál egy kísérletet állítottam be. Az önállóvá vált fiatalokat nem különítettem el, hanem szüleikkel hagytam. Kíváncsi voltam, hogyan zajlik le a második költés, vajon zavarják-e szüleiket, avagy sem. A legnagyobb örömröme, a legcsekélyebb mértékben sem alkalmatlankodtak.

Csupán mikor a második költés öt fiókája a kirepüléshez közel volt, akkor kezdtek érdeklődni fiatalabb testvéreik iránt.

Tartási és tenyésztési tapasztalataim a következők. Habár az idegen nyelvű szakirodalmakban sokat olvastam a dél-georgiai nyíl farkú récérlől, az első példányokat először 2013 tavaszán volt szerencsém látni egy német kereskedőnél. Noha a pár nem az eladó állatok kifutóiban volt elhelyezve, hanem a tulajdonos saját tenyészmadarai között, mégis rövid kérdőzősködés után kiderült, hogy ha akarom, akkor megvásárolhatom őket. Nem is haboztam sokáig, rögtön lecsaptam ezekre az igazi réceritkaságokra! A madarak 2012-es gyűrűt viseltek, így titkon bíztam benne, hogy az egyéves madarak a 2013-as szezonban akár szaporodásra is bírhatók. Hazaérkezve – néhány nap karantén és féregtelenítő kezelést követően – az apróbb testű récék röpdéjében helyeztem el az új szerzeményeket. Takarmányozásukban nem tűntek válogatosnak, szívesen ették a különféle gabona magvakat és a granulált speciális víziszárnyas takarmányt is.

Csemegeként különféle márkájú réce úszótápok, szárított gamélát és élő lisztukacot is adtam nekik. Esők után pedig gyakran láttam őket a fűben kisebb csigák, giliszták és egyéb rovarok után kutatni. A gyors beszokási periódust követően nagyon nyugodt, szelíd, békés és kíváncsi természetű madaraknak bizonyultak. A többi récefélével ellentétben mindig ők voltak azok, akik a volierben történt új dolgokat, változtatásokat a legnagyobb nyugodtsággal és természetességgel fogadták, sőt kifejezetten érdeklődnek ezek iránt. A legnagyobb nyugalommal és természetességgel fogadták el a volierben elhelyezett új növényeket, fészkelőalkalmatosságokat, kerti elemeket (fatörzsek, sziklák, stb.) mit sem zavartatták emiatt magukat. Más récékkel szemben szerencsére nagyon békések voltak. A gácsér az északi nyíl farkú récéhez (Anas acuta) hasonló fűtyentő hangot kezdett el hallatni március végén, röviddel azután párzásukat is megfigyelhettem. Bízom benne, hogy itt már készülődik valami... A párt egyre többször figyelhettem meg, amint alkalmas fészkelő után kutatnak. Mind a földre elhelyezett fészkelőadákat, mind a magasabbra felszerelt, létrával ellátott odúkat fölkeresték, hogy a tojó számára leginkább tetszőt kiválaszthassák. Sejtésem beigazolódt, amikor is a tojó hasa elkezdett mélyülni, ekkor már tudtam, hogy az első tojás nem várat sokat magára. A tojó végül egy kb. 1 m magasban elhelyezett, természetes farönköt választott fészkeként. Az odú fészekanyagaként forgácsot és zabszalvét használtam. Legnagyobb örömröme néhány nap után, április első hetében, a tojó lerakta első agyagszínű tojását, melyet minden nap egy-egy követett egészen addig, míg a tojó 5 tojáson megkötött. Szakirodalmi adatok szerint is átlagos fészkelő volt tekinthető. A tojó a fészket sötétszürke színű pehelytollakkal gazdagon bélelte. Nagyon biztosan és nyugodtan ülte a fészket, a gácsér általában a közelben őrködött.

A récék egész évben párban vagy családi kötelékben élnek, költési idejük október-december közé esik.

Tápláléka főként vízinövények részei, melyeket leggyakrabban tótágast állva szerez meg, mindemellett kisebb vízi élőlények is részét képezik táplálékának.

A dél-georgiai nyílfarkú récéből igen kevés példány jutott el Európába, többek között 1958, 1967 és 1982/83-ban a Wildfowl Trust-be (Vízimadárvédelmi Társaság, Anglia). Sturm (Sebnitz, Németország) 1960-ban 7 Kerguelen-szigeteki récét és 1,1 dél-georgiai nyílfarkú récét importált. Ettől a pártól 1963-ban először 6, majd 1965-ben 26 fiatal nőtt fel. Ebből a tenyészcsoportból 1975-ben kb. 50 példány élt, 1980-ban jelentkeztek az első beltenyésztés miatti visszaesések. 1988-ban már csak 2 gácsér és 1 tojó élt, a tojó utoljára összesen 24 terméketlen tojást rakott. 1982-ben és 83-ban aztán újabb importok érkeztek, melyekkel 1984-től kezdődően jelentős tenyésztési sikereket könyvelhettek el, bár mégis jelentős gácsér többletet eredményeztek.



Az odúba be-be jártak, sőt a kirepülés után ettették testvéreiket. Mindez az öregeket cseppet sem nyugtalanította, „köszönettel nyugtázták” a segítséget.

A **kétszínű szarkapinty** inkább a fás területeket, erdei tisztásokat kedveli, ahol a kis szarkapintyeket helyettesíti, azonban jóval ritkább náluk.

Salfaját tartja nyilván a szisztematika, amelyek közül kettő: a rácsosszárnyú szarkapinty és a barnahátú szarkapinty, mint ritkaság jelenik meg időnként a külföldi madárpiacokon, pontosabban vagy a törzsfajt, vagy az alfajok valamelyikét kínálják.

Nem is olyan régen, mind a hármat, mint külön fajt tartották nyilván. Egy fajba való tartozásuk felismerése csupán a legújabb rendszertani kutatás eredménye. Tény, hogy a három alak jól megkülönböztethető egymástól, így indokolt, hogy mi magyar madárkedvelők is külön névvel jelöljük meg őket.



Kétszínű szarkapinty (Fotó: Mike Bucham és Jonathan Meissner) két alfaja, egyes vélemények szerint külön fajok (Spermestes nigriceps és Spermestes bicolor)

A barnahátú szarkapintyről a Gefiederte Welt 1967. évi 2. számában olvashattunk. Miután a cikk írójának sikerült egy valódi párt beszereznie, tavasszal más díszpintyekkel együtt egy tágas kerti volierbe kerültek, ahol kezdetben békesség volt. Mielőtt azonban költeni kezdtek, egy csapásra megváltozott a helyzet. A hím olyan agresszív lett, hogy sürgősen külön kalitkába kellett a párt elhelyezni, még mielőtt a hím a többi lakótársából néhányat megölt volna. A külön kalitkában hamarosan fészeképítéshez láttak, zavartalanul költöttek, és fiókáikat rendesen fel is nevelték. Fészekkontrollal szemben érzékenynek bizonyultak, mert egy ízben apró fiókáikat kidobálták, mert a tenyésztő kíváncsiságából benyúlt a fészekükbe.

Folytatjuk.

Zoo Híradó 1972/1.

TENYÉSZTŐI BESZÁMOLÓK A HAZÁNKBAN TENYÉSZTETT RITKA MADÁRFAJOK TENYÉSZEREDMÉNYEIRŐL 70. RÉSZ

A dél-georgiai nyílfarkú réce (*Anas georgica georgica*) első hazai tenyésztése

Három alfaját különböztetheti meg a tudomány:

- 1) A dél-georgia nyílfarkú réce (*Anas georgica georgica* Gmelin) szigetlakóként viszonylag kicsi és sötét. Kizárólag az Antarktiszhoz közeli Dél-Georgia szigetén él. Mintegy 1000-1500 pár él belőle.
- 2) A dél-amerikai kontinens számos országában előforduló chilei nyílfarkú réce (*Anas georgica spinicauda* Vieillot) nagy és világos. Ez az alfaj a legelterjedtebb.
- 3) A hozzá nagyon hasonló Niceforo-nyílfarkú récét (*Anas georgica niceforoi* Wetmore & Borrero) 1940-ben fedezték fel Kolumbia egy elszigetelt magashegységi részén. Az utolsó egyedet 1952-ben látták, mára nagy valószínűséggel kihalt.

Fogságban a chilei nyílfarkú récét tartják és tenyésztik nagyobb számban, a dél-georgiai alfajforma csak szórványosan jutott el Európába.

Cikkem további részében a dél-georgiai nyílfarkú réce általános jellemzőivel (összehasonlítva a chilei nyílfarkú récével), elterjedésével, állomány nagyságával, életmódjával, táplálékával valamint tartásával és tenyésztésével szeretném megismertetni az olvasót.

Általános jellemzői a két alfajnak:

Szárnycsőr: georgica ♂ 211-222, Ø 217, ♀ 195-207, Ø 201 mm; spinicauda ♂ 235, ♀ Ø 223 mm

Leghosszabb faroktoll: georgica ♂ Ø 103,7, ♀ Ø 89,8 mm; spinicauda ♂ Ø 116,6, ♀ Ø 91 mm

Súly: georgica ♂ 610-660, Ø 630; ♀ 460-610, Ø 535 g; spinicauda ♂ 740-827, Ø 776, ♀ 663-769, Ø 705 g

Fészekalaj: georgica 4-5 krémszínű tojás, 46-53,2 x 31,2-37,3; Ø 49,4 x 34,3 mm (36 tojás, Hartmut Kolbe saját mérése), spinicauda 7-12 krémszínű tojás, 49-56 x 35-40; Ø 52,4 x 37,5 mm

Költési időtartam: georgica és spinicauda 25-26 nap

Ivarérettség: georgica és spinicauda szűk egy éves korban.

A dél-georgiai nyílfarkú réce kizárólag Dél-Georgia szigetén honos, mely a Déli-Atlanti-óceánban helyezkedik el, 1390 km-re kelet-délkeletre a Falkland-szigetektől. Területe a kísérő szigetekkel együtt 3529 km², a Déli-Sandwich-szigeteket nem számítva, amely különálló csoportot alkot. A központi sziget a Peypys-sziget, amelynek területe 3528 km². Hegyvidék alkotja, 11 hegycsúcs 2000 m-nél magasabb. A hegyek oldalait gleccserekkel kitöltött mély völgyek szabdalják. Az éghajlat zord és változó, főleg nyugati szelekkel. Szinte minden csapadék hó formájában hull.



Míg a chilei nyílfarkú récének több százazres populációi élnek a kontinensen, addig a dél-georgiai nyílfarkú récének csupán 2000-3000 egyede él a szigeten. Állományuk a vadászat miatt kevésbé, a behurcolt patkányok miatt viszont sokkal inkább veszélyeztetett.

Életmódjára jellemző, hogy kisebb folyóvölgyek mentén, fjordokon és tengerparti tavakon él, a tengeröblökben gyakran rozmárok és pingvinek társaságában. Élőhelyén leggyakrabban előforduló növény az ún. Tussock-fű.